

In dit deel van het jaarboek schetsen we kort hoe het anno 2013 is gesteld met organisaties die actief zijn in de sport. Daarbij kijken we naar:

- sportpraktijk (sportbonden en beroepsorganisaties);
- sportbeleid;
- sportonderzoek;
- sportvakbladen en kennisbanken.

In het overzicht presenteren we vooral de landelijk opererende organisaties en instellingen. Alleen voor de provinciale sportraden en sportservicebureaus is een uitzondering gemaakt. Er is vooral gekeken naar organisaties die actief betrokken zijn bij de organisatie van de sport dan wel bij de beleidsvorming en -uitvoering in de sector. Organisaties die slechts incidenteel met sport in aanraking komen, blijven buiten beschouwing. Zo somt de categorie sportonderzoek uitsluitend organisaties op die een structurele specialisatie op sportgebied kennen. In tegenstelling tot voorgaande edities zijn de universitaire opleidingen en hbo-opleidingen en de universitaire onderzoeksinstellingen en -afdelingen niet meer opgenomen in het jaarboek.

Het overzicht is zorgvuldig samengesteld. Dat neemt niet weg dat bepaalde gegevens toch kunnen missen, of onjuist of verouderd kunnen zijn. Ontbrekende informatie is in het overzicht met een streepje (-) aangegeven. Aanvullingen, suggesties en correcties op dit overzicht van organisaties zijn zeer welkom bij de redactie en zullen waar mogelijk en wenselijk worden verwerkt in de volgende editie.

➡ Hoofdstuk 14

Sportpraktijk

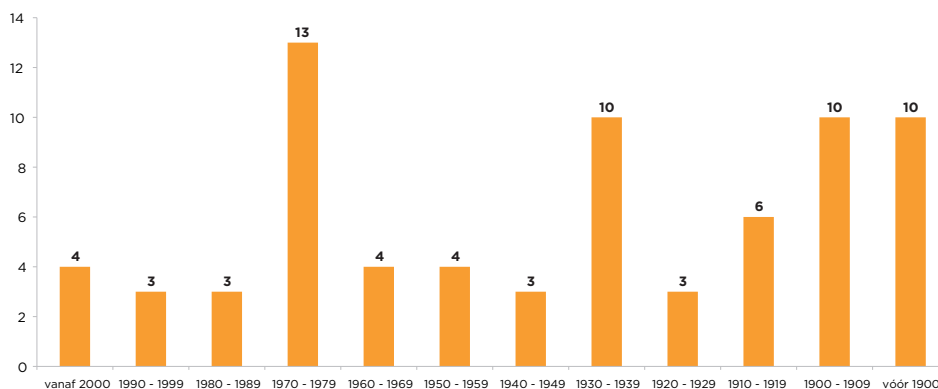
14.1 Sportbonden

Anno 2013 telt NOC*NSF 73 aangesloten sportbonden. De KNVB is en blijft met 1,2 miljoen leden de grootste sportbond. Van de KNLTB staat het ledental de laatste jaren onder druk, maar de bond blijft met afstand de tweede sportbond van het land. Daarachter heeft golf zich opgewerkt naar een stevige derde plaats. De bonden op plaatsen vier, vijf en zes (KNGU, KNHB en KNHS) hebben allen ruim 200.000 leden. Van die drie heeft de KNGU het het zwaarst. Niet ondenkbaar is dat hockey en paardrijden die bond op termijn zullen passeren.

De zevende bond, de KNZB, volgt op gepaste afstand. Met atletiek, volleybal en schaatsen is daarmee de top tien van sportbonden geschetst. Die top tien is door de tijd redelijk stabiel. In 2001 maakte alleen de Nederlandse Ski Vereniging ook nog deel uit van deze top tien. Die bond bevindt zich nu op een dertiende plaats. Atletiek, in 2001 nog veertiende, staat nu in de top tien. Nummer elf, bridge, bekleedde die positie ook al in twintig jaar geleden, in 1993.

De oudste bond is de schaakbond (huidige organisatie opgericht in 1873). Van de thans bestaande bonden zijn er tien in de negentiende eeuw opgericht, en nog eens tien in het eerste decennium van de twintigste eeuw. Daarmee kan gerust gesproken worden van sportbonden als stabiele maatschappelijke instituties. Dat ligt deels anders voor de leidinggevende posities binnen sportbonden. In 2013 kregen vijf sportbonden een nieuwe directeur. De afgelopen drie jaar kregen 21 bonden nieuwe directeuren (twee van de vijf bonden waar informatie over bekend was).

Figuur 1 Grafiek oprichtingsjaar.

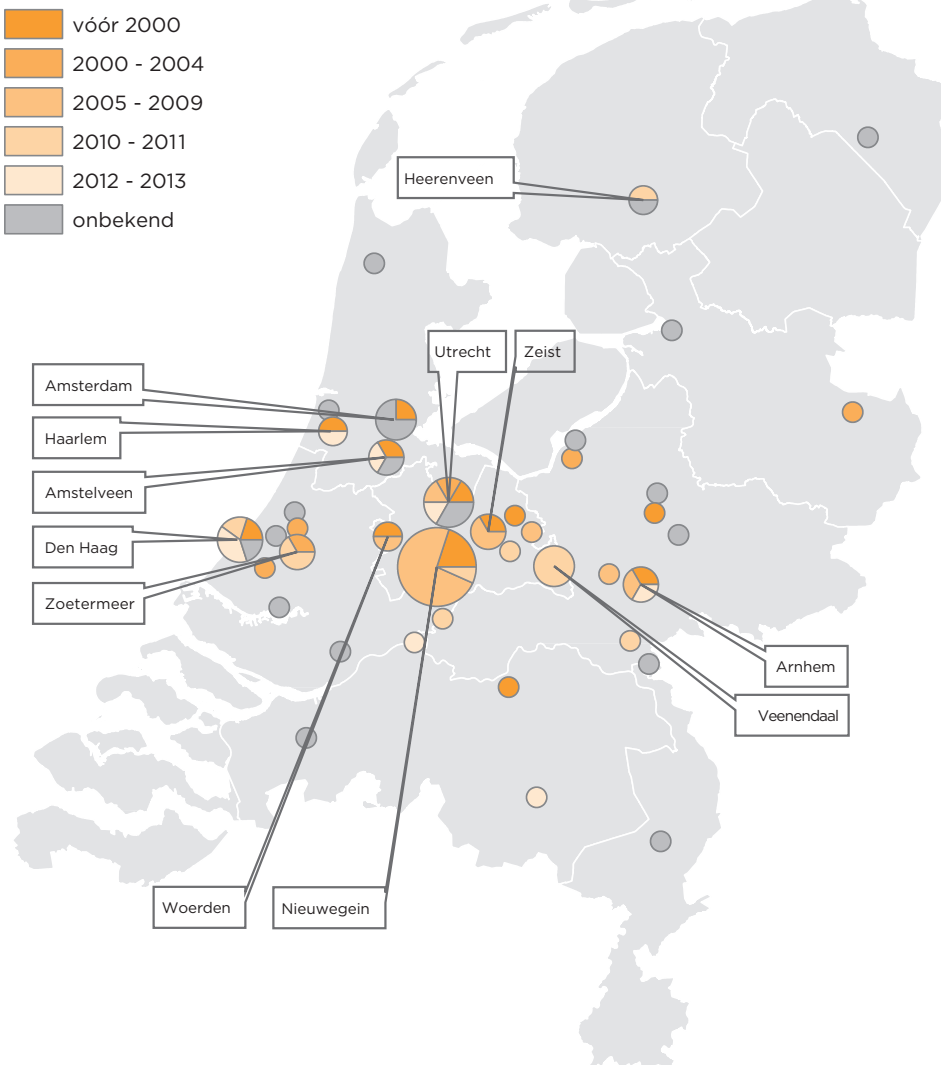

Vestigingsplaatsen van sportbonden

De kaart toont de gemeenten waar de Nederlandse sportbonden zijn gehuisvest.

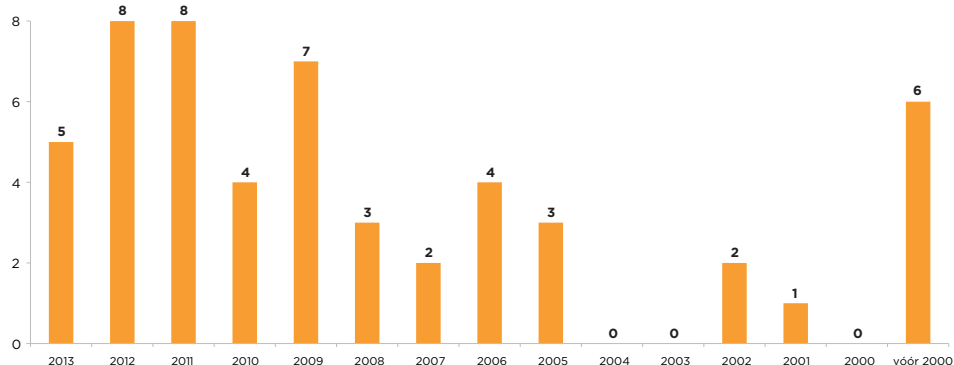
De grootte van de symbolen geeft aan hoeveel sportbonden er in een bepaalde gemeente gehuisvest zijn.

De kleuren geven aan in welk jaar de sportbond haar huidige vestigingsplaats heeft betrokken.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut 2013

Figuur 2 Grafiek directeurswissel.

Naam	Vestigingsplaats	Website	Oprichtingsjaar	Aantal leden*
Aikido Nederland	Amsterdam	www.aikidonederland.nl	2009	3.523
Algemene Nederlandse Sjoelbond (ANS)	Groesbeek	www.sjoelsport.nl	1977	1.763
American Football Bond Nederland (AFBN)	Leiden	www.afbn.nl	2001	2.010
Atletiekunie	Arnhem	www.atletiekunie.nl	1901	137.617
Badminton Nederland	Nieuwegein	www.badminton.nl	1931	55.924
Bob en Sleetbond Nederland (BSBN)	Heerenveen	www.bsbn.nl	1978	72
Federatie Oosterse Gevechtskunsten (FOG)	Utrecht	www.oostersegevechtskunsten.info	1982	7.080
Federatie van Nederlandse Klootschutters en Kogelwerpers (FKK)	Tubbergen	www.klootschieten.com	1967	3.678
Frisbee Bond Nederland (NFB)	Zeist	www.frisbeesport.nl	1979	1.061
Holland Surfing Association (HSA)	Den Haag	www.hsa.nl	1973	700
Judo Bond Nederland (JBN)	Nieuwegein	www.jbn.nl	1939	53.239
Karate-Do Bond Nederland (KBN)	Maarsbergen	www.kbn.nl	1979	9.286
Koninklijk Nederlands Korfbalverbond (KNKV)	Zeist	www.knkvl.nl	1903	97.629

Naam	Vestigingsplaats	Website	Oprichtingsjaar	Aantal leden*
Koninklijke Nationale Autosport Federatie (KNAF)	Zoeterwoude-Rijndijk	www.knaf.nl	1979	9.984
Koninklijke Nederlandsche Kolf Bond (KNKB)	Schagerbrug	www.kolfbond.nl	1885	575
Koninklijke Nederlandsche Motorboot Club	Leerdam	www.knmc.nl	1907	-
Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie (KNWU)	Nieuwegein	www.knwu.nl	1928	24.977
Koninklijke Nederlandse Algemene Schermbond (KNAS)	Zoetermeer	www.knas.nl	1908	2.760
Koninklijke Nederlandse Baseball en Softball Bond (KNBSB)	Nieuwegein	www.knbsb.nl	1971	23.038
Koninklijke Nederlandse Biljart Bond (KNBB)	Nieuwegein	www.knbb.nl	1911	32.452
Koninklijke Nederlandse Cricket Bond (KNCB)	Nieuwegein	www.kncb.nl	1884	5.238
Koninklijke Nederlandse Dambond (KNDB)	Veenendaal	www.kndb.nl	1911	5.976
Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (KNGU)	Beekbergen	www.kngu.nl	1910	245.987
Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS)	Ermelo	www.knhs.nl	2002	211.733
Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB)	Nieuwegein	www.knhb.nl	1898	231.025
Koninklijke Nederlandse Kaats Bond (KNKB)	Heerenveen	www.knkb.nl	1879	13.255
Koninklijke Nederlandse Kegel Bond (KNKB)	Veendam	www.kegelbond.nl	1909	5.837
Koninklijke Nederlandse Klim- en Bergsportvereniging (NKBV)	Woerden	www.nkbv.nl	1902	54.821
Koninklijke Nederlandse Krachtsport en Fitnessfederatie (KNKF)	Arnhem	www.knkf.nl	1903	8.542
Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB)	Amersfoort	www.knlbt.nl	1899	668.811
Koninklijke Nederlandse Motorrijders Vereniging (KNMV)	Arnhem	www.knmv.nl	1904	52.539

Naam	Vestigingsplaats	Website	Oprichtingsjaar	Aantal leden*
Koninklijke Nederlandse Roei Bond (KNRB)	Amstelveen	www.knrb.nl	1917	30.819
Koninklijke Nederlandse Schaak Bond (KNSB)	Haarlem	www.schaakbond.nl	1873	23.510
Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond (KNSB)	Utrecht	www.knsb.nl	1882	118.679
Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie (KNSA)	Leusden	www.knsa.nl	1890	42.692
Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart (KNVvL)	Woerden	www.knvvl.nl	1907	15.006
Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB)	Zeist	www.knvb.nl	1889	1.205.808
Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB)	Nieuwegein	www.knzb.nl	1888	139.683
Nederlands Handbal Verbond (NHV)	Oosterbeek	www.handbal.nl	1936	54.130
Nederlandse Algemene Danssport Bond (NADB)	Den Haag	www.nadb.eu	1967	3.391
Nederlandse Basketball Bond (NBB)	Nieuwegein	www.basketball.nl	1947	49.327
Nederlandse Beugel Bond (NBB)	Helden	www.beugelen.nl	1933	1.359
Nederlandse Boks Bond (NBB)	Gorinchem	www.boksen.nl	1911	1.308
Nederlandse Bowling Federatie (NBF)	Veenendaal	www.bowlingnbf.nl	1962	14.221
Nederlandse Bridge Bond (NBB)	Utrecht	www.bridge.nl	1930	117.036
Nederlandse Curling Bond (NCB)	Den Haag	www.curling.nl	1974	137
Nederlandse Darts Bond (NDB)	Rijswijk	www.ndbdarts.nl	1976	33.652
Nederlandse Draken Boot Federatie (NDBF)	Amstelveen	www.ndbf.nl	1992	295
Nederlandse Floorball en Unihockey Bond (NEFUB)	Nieuwegein	www.nefub.nl	1999	1.103
Nederlandse Go Bond (NGoB)	Amstelveen	www.gobond.nl	1959	697
Nederlandse Golf Federatie (NGF)	Utrecht	www.ngf.nl	1914	360.645
Nederlandse Handboog Bond (NHB)	Rosmalen	www.handboogsport.nl	1922	9.132

Naam	Vestigingsplaats	Website	Oprichtingsjaar	Aantal leden*
Nederlandse IJshockey Bond (NIJB)	Eindhoven	www.nijb.nl	1934	5.848
Nederlandse Indoor en Outdoor Bowls Bond (NIOBB)	Bloemendaal	www.niobb.eu	1992	1.340
Nederlandse Jeu de Boules Bond (NJBB)	Nieuwegein	www.njbb.nl	1972	18.238
Nederlandse Kruisboog Bond (NKB)	Oudenbosch	www.nkbkruisboog.nl	1951	3.021
Nederlandse Lacrosse Bond	Utrecht	www.nllax.nl / www.nederlandlacrosse.nl	2005	-
Nederlandse Minigolfbond (NMB)	Apeldoorn	www.minigolfbond.nl	1979	674
Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB)	Veenendaal	www.onderwatersport.org	1962	15.479
Nederlandse Racquetball Associatie (NRA)	Leidschendam	www.racquetball.nl	1978	27
Nederlandse Roller sports en Bandy Bond (NRBB)	Dordrecht	www.rolhockey.com	1948	716
Nederlandse Rugby Bond (NRB)	Amsterdam	www.rugby.nl	1932	9.738
Nederlandse Ski Vereniging (NSKiV)	Den Haag	www.nskiv.org	1927	91.320
Nederlandse Tafeltennis Bond (NTTB)	Zoetermeer	www.nttb.nl	1935	32.901
Nederlandse Triathlon Bond (NTB)	Nieuwegein	www.nedtriathlonbond.org	1984	17.345
Nederlandse Toer Fiets Unie (NTFU)	Veenendaal	www.ntfu.nl	1958	50.597
Nederlandse Volleybal Bond (Nevobo)	Nieuwegein	www.volleybal.nl	1947	125.147
Nederlandse Wandelsport Bond (NWB)	Utrecht	www.nwb-wandelen.nl	1934	60.420
Nederlandse Waterski & Wakeboard Bond (NWWB)	Nieuwegein	www.waterskibond.nl / www.nwwb.nl	1957	2.787
Squash Bond Nederland (SBN)	Zoetermeer	www.squash.nl	1938	16.082
Taekwondo Bond Nederland (TBN)	Haarlem	www.taekwondobond.nl	1979	7.289
Wandelsportorganisatie Nederland (KNBLO-NL)	Nijmegen	www.knblo.nl	1908	41.579
Watersportverbond (KNWV)	Nieuwegein	www.watersportverbond.nl	1980	83.213

* Bron: Ledental NOC*NSF over 2011, 2012.

Bonden niet aangesloten bij NOC*NSF

Naam	Vestigingsplaats	Website	Oprichtingsjaar	Aantal leden*
Nederlandsche Oriënteringsloop Bond (NOLB)	Harderwijk	www.nolb.nl	1982	300
Nederlandse Aikido Federatie (NAF)	Amsterdam	www.n-a-f.nl	2009	3600
Nederlandse Autoped Federatie (NAF)	Genemuiden	www.autoped.nl	1987	450
Nederlandse Casting Federatie (NCF)	Den Haag	-	-	-
Nederlandse Danssport Organisatie (NDO)	Amsterdam	www.nederlandse-danssport.org	-	-
Nederlandse Tang Soo Do – Moo Duk Kwan Bond (NTMB)	Rotterdam	www.ntmb.net	1979	-
Nederlandse Touwtrek Bond	Eerbeek	www.touwtrekken.com	1958	-

* Bron: bond.

14.2 Categoriele sportorganisaties

In 2013 maakte Gehandicaptensport Nederland (daarvoor Nebas-NSG) een belangrijke wijziging door. De organisatie werd gesplitst in de Sportbond (ledenorganisatie) Gehandicaptensport Nederland en in de Stichting Onbeperkt Sportief. Onbeperkt Sportief treedt op als belangenbehartiger voor alle sporters met een beperking, en ondersteunt organisaties in hun doelstellingen om mensen met een beperking te laten sporten (zie paragraaf 15.1). De partijen die voorheen binnen Gehandicaptensport Nederland concreet sportaanbod verzorgden (SailWise, 't Packhuys en Special Olympics Nederland) gaan zelfstandig verder. Bemiddelaar Sport&Zaken bestaat in 2013 tien jaar.

Naam	Vestigingsplaats	Website	Oprichtingsjaar
Gay Union Through Sports (GUTS)	Amsterdam	www.homosport.nl	1988
Gehandicaptensport Nederland	Bunnik	www.gehandicaptensport.nl	1961
Nederlandse Bedrijfssport Federatie (NBF)	Eindhoven	www.bedrijfssport.nl	1982
Nederlandse Brandweer Sport Bond (NBSB)	Utrecht	www.brandweersportbond.nl	1971
Nederlandse Politie Sportbond (NPSB)	Leusden	www.politiesport.nl	1930
Sport en Zaken	Arnhem	www.sportenzaken.nl	2003
Studentensport Nederland (SSN)	Utrecht	www.studentensport.nl	1957

14.3 Sportspecifieke beroepsorganisaties

Naam	Vestigingsplaats	Website
Belangenvereniging voor Beroepsbeoefenaars in de Massage- en Sportverzorgingsbranche	Capelle aan den IJssel	www.bms-belangenvereniging.nl
Beroepsvereniging voor docenten Weerbaarheid en Zelfverdediging (BWZ)	Loenen (Gld)	-
Centrale Organisatie van Voetbalscheidsrechters (COVS)	Boxtel	www.covs.nl
Europese Handbal Trainers Vereniging (EHTV)	Waalre	www.ehtv.nl
Hardlooptrainers Nederland	Damwoude	www.hardlooptrainers.nl
Nederlandse Korfbal Trainers Vereniging (NKTV)	Oostzaan	www.nktv.nl
Nederlandse Vereniging van Lesgevers Sport en Bewegen 55+	Amstelveen	www.vmlnederland.nl
Nederlandse Vereniging van Schietsport Trainers (NVST)	-	www.schietsporttrainers.nl
Nederlandse Vereniging van Ski- en sneeuwportleraren (NVVS)	Rucphen	www.snowpros.nl
Nederlandse Vereniging van Volleybal Oefenmeesters (NVVO)	-	www.nvvo.org
Nederlandse Vereniging Van Zwemsport Trainers (NVVZT)	Raalte	www.zwemsporttrainers.nl
Nederlandse Vereniging voor Jiu Jitsu en Judo Leerkrachten (NVJJL)	Huizen	www.nvjil.nl
Reddingsbrigades Nederland	IJmuiden	www.redned.nl
Stichting Nederlandse Budo Judo Jitsu Vormgeving (NBJJV)	Uden	www.nbjiv.nl
Vereniging Badminton Oefenmeesters (VBO)	Duiven	www.vbo-trainer.nl
Vereniging van Hockey Oefenmeesters (VHO)	Utrecht	-
Vereniging van Nederlandse Tennisleraren (VNT)	Den Haag	www.tennisleraren.nl
Vereniging van Tafeltennis Trainers (VVT)	Amersfoort	www.vvtt.nl